

Navlun teklifi ve ek ücretler

BAF, THC, PSS, LSS, ETS: deniz navlun teklifi kalem kalem nasıl okunur, hangisini kim öder?

Hazırlayan: Özgür Konakcı · Seviye: Başlangıç–Orta · Sürüm: 13 Ekim 2026

Çevrimiçi ve interaktif sürüm: <https://ozgurkonakci.com/rehber/navlun-ek-ucretleri/>

KISA CEVAP

Deniz navlun teklifi temel navlun ile ek ücretlerden (surcharge) ve yerel masraflardan oluşur. Ek ücretler yakıt (BAF, LSS), kur (CAF), sezon (PSS), güvenlik (ISPS) ve karbon (ETS) gibi değişken maliyetleri karşılar; yerel masraflar ise kalkış ve varış terminallerindeki elleçleme (THC) ve belge ücretleridir. Hangi kalemi kimin ödeyeceğini satış sözleşmesindeki Incoterms kuralı belirler.

Navlun teklifi nelerden oluşur?

Bir deniz navlun teklifi genellikle üç katmandan oluşur:

- Temel navlun (ocean freight / basic rate):** Konteynerin limandan limana taşınma bedeli.
- Ek ücretler (surcharges):** Yakıt, kur, sezon, güvenlik ve çevre düzenlemeleri gibi değişken maliyetleri karşılayan kalemler. Taşıyıcıya göre adları ve hesaplanma yöntemi değişir.
- Yerel masraflar (local charges):** Kalkış ve varış limanında alınan terminal elleçleme, belge, mühür ve teslim ücretleri.

Teklifleri karşılaştırırken yalnızca temel navluna değil, **toplam maliyete** ve teklifin geçerlilik süresine bakılmalıdır.

En sık görülen ek ücretler

Kısaltma	Açılım	Ne için?
BAF	Bunker adjustment factor	Gemi yakıtı fiyatındaki değişim
LSS	Low sulphur surcharge	Düşük kükürtlü yakıtın ek maliyeti (IMO 2020)
EBS	Emergency bunker surcharge	Yakıt fiyatındaki ani artış
ETS	Emissions trading surcharge	AB Emisyon Ticaret Sistemi maliyeti
CAF	Currency adjustment factor	Kur farkı

Kısaltma	Açılım	Ne için?
PSS	Peak season surcharge	Yoğun sezon talebi
GRI	General rate increase	Genel navlun artışı (ek ücret değil, fiyat artışıdır)
ISPS	International Ship and Port Facility Security	Liman ve gemi güvenliği maliyeti
CIC	Container imbalance charge	Boş konteyner dengesizliği maliyeti
WRS	War risk surcharge	Savaş veya çatışma bölgesi riski

Neden bu kadar çok kalem var? Yakıt, kur ve düzenleme maliyetleri sık değiştiği için taşıyıcılar bunları temel navluna gömmek yerine ayrı ve güncellenebilir kalemler olarak gösterir. İki önemli düzenleme örneği:

- **IMO 2020:** 1 Ocak 2020'den itibaren gemi yakıtındaki kükürt oranı küresel olarak en fazla %0,50 ile sınırlandı. Düşük kükürtlü yakıtın ek maliyeti LSS veya BAF içinde yansıtılır.
- **AB ETS:** Deniz taşımacılığı 2024'ten itibaren AB Emisyon Ticaret Sistemi'ne dahil edildi. Taşıyıcılar bu maliyeti AB'ye ve AB'den taşımalarda ETS ek ücreti olarak yansıtır.

Yerel masraflar

- **OTHC / DTHC:** Kalkış ve varış terminalinde elleçleme ücreti.
- **Konşimento / belge ücreti (B/L fee, documentation fee):** Konşimentonun düzenlenmesi.
- **Mühür ücreti (seal fee) ve telex release ücreti.**
- **Ordino ücreti (delivery order fee):** Varışta teslim belgesinin verilmesi.

Hangi kalemi kim öder?

Kalemlerin satıcı ile alıcı arasında nasıl bölüneceğini Incoterms kuralı belirler. Tutarlar **örnektir**, gerçek fiyat değildir.

Kalem	EXW	FCA	FOB	CFR	CIF	DAP	DDP
Ön taşıma (fabrika → liman)	Alıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı
İhracat gümrüğü	Alıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı
OTHC	Alıcı	Alıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı
Konşimento ücreti	Alıcı	Alıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı
Temel navlun	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı
BAF	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı
LSS	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı
ETS	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı

Kalem	EXW	FCA	FOB	CFR	CIF	DAP	DDP
ISPS	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı
DTHC	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Sözleşmeye göre	Sözleşmeye göre	Satıcı	Satıcı
Ordino ücreti	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Sözleşmeye göre	Sözleşmeye göre	Satıcı	Satıcı
İthalat gümrüğü (müşavirlik)	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Satıcı
Son taşıma (liman → alıcı)	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Satıcı	Satıcı
Kargo sigortası	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Alıcı	Satıcı	Satıcı	Satıcı

Kanonik senaryo (Incoterms konusundaki matrisle aynı). Kargo sigortası yalnızca CIF ve CIP'te satıcı için zorunludur; D grubunda risk satıcıda olduğu için satıcı kendi yararına, diğer kurallarda alıcı kendi yararına yaptırır. İthalat vergileri bu örneğe dahil değildir; DDP'de satıcıya aittir.

Pratikte en çok tartışılan kalemler kalkış ve varış terminal ücretleridir. Örneğin FOB'da kalkış THC'nin satıcıya ait olduğu kabul edilir; ancak bazı limanlarda taşıyıcılar bu ücreti navlunla birlikte alıcıya fatura eder. Bu yüzden satış sözleşmesinde yerel masrafların kime ait olduğu ayrıca yazılmalıdır.

Teklif alırken sorulacak sorular

- Fiyat **all-in** mi? Hangi ek ücretler dahil, hangileri hariç?
- Teklif **ne kadar süre** geçerli? Ek ücretler gemi tarihine göre mi, booking tarihine göre mi belirlenir?
- Kalkış ve varıştaki **yerel masraflar** ne kadar?
- **Serbest süre** (demuraj ve detention) kaç gün?
- Transit süresi ve **aktarma** var mı?

Kendinizi test edin

1. CFR satışta BAF'ı kim öder? (Cevap: Satıcı. BAF ana taşımanın (navlunun) parçasıdır ve CFR'de navlun satıcıya aittir.)
2. GRI bir ek ücret midir? (Cevap: Hayır. GRI, taşıyıcının temel navlunda yaptığı genel fiyat artışıdır.)
3. FOB satışta varış THC'yi (DTHC) kim öder? (Cevap: Alıcı. Risk ve masraf gemiye yüklemeyle alıcıya geçer; varış masrafları alıcıya aittir.)

Sık sorulan sorular

BAF nedir?

BAF (bunker adjustment factor), gemi yakıtı (bunker) fiyatlarındaki değişimi navluna yansıtan ek ücrettir. Taşıyıcılar genellikle yakıt fiyatına bağlı bir formülle belirli dönemlerde günceller.

THC nedir, kim öder?

THC (terminal handling charge), konteynerin terminalde elleçlenmesi (gemiye yükleme, boşaltma, terminal içi hareket) için alınan ücrettir. Kalkıştaki THC (OTHC) ve varıştaki THC (DTHC) ayrı kalemlerdir. Kimin ödeyeceği Incoterms kuralına göre belirlenir: örneğin FOB'da OTHC satıcıda, DTHC alıcıdadır.

All-in navlun ne demek?

Temel navlun ile belirtilen ek ücretlerin tek bir fiyatta toplandığı tekliftir. Hangi kalemlerin dahil olduğu mutlaka yazılı olarak teyit edilmelidir; yerel masraflar ve sonradan devreye giren ek ücretler çoğu zaman all-in fiyata dahil değildir.

KAYNAKLAR

IMO — 2020 küresel kükürt sınırı (yakıtta azami %0,50) — <https://www.imo.org/en/mediacentre/pressbriefings/pages/34-imo-2020-sulphur-limit-.aspx>

Avrupa Komisyonu — Deniz taşımacılığının AB Emisyon Ticaret Sistemi'ne dahil edilmesi — https://climate.ec.europa.eu/areas-action/transport-decarbonisation/reducing-emissions-shipping-sector_en

ICC — Incoterms® 2020 (masraf paylaşımı)

Bu rehber eğitim amaçlıdır ve yazarın kişisel görüşlerini yansıtır; KINAY'ın kurumsal görüşü değildir. Sözleşme, gümrük ve finans kararlarında güncel resmî kaynaklara ve uzmanlara başvurun. Incoterms® Uluslararası Ticaret Odası'nın (ICC) tescilli markasıdır.

© 2026 Hakan Özgür Konakçı · ozgurkonakci.com. Bu belge, kaynak (ozgurkonakci.com) gösterilerek eğitim amaçlı paylaşılabilir ve çoğaltılabilir; ticari amaçla kullanılamaz.